

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ

Κοκκίνου Ευαγγελία¹, Ρήγα Ελένη², Τρίγκα Μαριγούλα³
¹Εκπαιδεύτρια Πληροφορικής, ²Εκπαιδεύτρια Π.Ε., ³Δ/ντρια Σ.Δ.Ε. Αμφισσας
Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Αμφισσας
 panar@otenet.gr, eleniriga@yahoo.gr, mail@sde-amfiss.fok.sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται η αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας στη διδασκαλία του περιβαλλοντικού και του πληροφορικού γραμματισμού στο Σ.Δ.Ε. Αμφισσας. Οι συνδιδασκαλίες έλαβαν χώρα στο εργαστήριο πληροφορικής του ΣΔΕ και πραγματοποιήθηκαν αντικείμενα της περιβαλλοντικής επιστήμης με τη χρήση πολυμέσων και διαδικτύου. Οι εκπαιδευόμενοι αρχικά παρακολούθησαν τον κλασικό τρόπο διδασκαλίας στην τάξη για τον περιβαλλοντικό γραμματισμό. Στη συνέχεια εμπλούτισαν τις γνώσεις τους με εκπαιδευτικά CD-ROM όπου και εξασκήθηκαν ταυτόχρονα στη χρήση πολυμέσων. Τέλος αναζήτησαν πληροφορίες στο διαδίκτυο για περιβαλλοντικά και άλλα θέματα. Με το πέρας των συνδιδασκαλιών πραγματοποιήθηκε αξιολόγηση από τους εκπαιδευόμενους και τους εκπαιδευτές.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Περιβαλλοντικός Γραμματισμός, Πληροφορικός Γραμματισμός, Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας της Αμφισσας ξεκίνησε τη λειτουργία του το Σεπτέμβριο του 2004. Για τη Φωκίδα είναι κάτι καινούριο αλλά ήδη από το 1995 πραγματοποιείται στη Λευκή Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Διδασκαλία και Μάθηση : προς την κοινωνία της γνώσης».

Δεδομένου πια ότι ζούμε σε μια κοινωνία που διέπεται από την πληροφορία, την ταχύτητα μετάδοσής της χάρη στην τεχνολογία αλλά και την πρόοδο της επιστήμης, μπορούμε να πούμε πως ζούμε σ' έναν πολιτισμό που χαρακτηρίζεται από την επιστήμη και την τεχνολογία.

Το 1997 αποτελεί την εναρκτήρια χρονιά για την Ελλάδα, αφού με νόμο (2525/97) θεσμοθετείται πια και στη χώρα μας το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας. Πρόκειται για ένα σχολείο που απευθύνεται σε ενήλικες, δηλαδή σε οποιονδήποτε διαθέτει απολυτήριο Δημοτικού και είναι πάνω από 18 ετών και επιθυμεί να ολοκληρώσει την υποχρεωτική του εκπαίδευση, αφού το Σ.Δ.Ε. ισοδυναμεί με την τρίχρονη γυμνασιακή εκπαίδευση, αν και διαρκεί 18μήνες (δύο 9μηνα).

Ρόλος αυτού του σχολείου είναι να επανορθώσει τη σχολική διαρροή στη γυμνασιακή βαθμίδα. Πολλοί σταμάτησαν την υποχρεωτική εκπαίδευση επειδή δεν τα κατάφεραν για διάφορους λόγους (π.χ. οικονομικοί, οικογενειακοί, αλλαγή χώρας και γλώσσας, όπως στην περίπτωση των μεταναστών) ή γιατί όταν τελείωσαν το Δημοτικό (πριν το 1977), το Γυμνάσιο δεν αποτελούσε μέρος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Τα γνωστικά αντικείμενα του προγράμματος σπουδών ενός Σ.Δ.Ε. που ονομάζονται Γραμματισμοί είναι εννέα : Ελληνική Γλώσσα, Μαθηματικά, Πληροφορική, Αγγλικά, Κοινωνική Εκπαίδευση, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αισθητική Αγωγή, Στοιχεία Τεχνολογίας και Φυσικών Επιστημών και Προσανατολισμός-Συμβουλευτική σε θέματα επαγγελματικής σταδιοδρομίας.

Καινοτομία αυτού του σχολείου είναι η διαθεματικότητα όπου συνδυάζονται δύο ή περισσότεροι γραμματισμοί. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι, εκτός από τις γνώσεις που παρέχουν, να μαθαίνουν τους εκπαιδευόμενους πώς να μαθαίνουν και να ανακαλύπτουν μόνοι τους την πληροφορία και να την επεξεργάζονται. Σ' αυτού του είδους τα σχολεία ενθαρρύνεται η εξατομικευμένη διδασκαλία και η εξερεύνηση των γνωστικών αντικειμένων ανάλογα με το βαθμό ενεργοποίησης των πνευματικών δυνατοτήτων του εκπαιδευόμενου. Η ανακοίνωσή μας στηρίζεται σ' αυτό ακριβώς το σημείο: τη διαθεματικότητα. Οι γραμματισμοί που συνδυάσαμε είναι η Πληροφορική και η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.

Από την έναρξη της σχολικής χρονιάς στον γραμματισμό της πληροφορικής έγινε προσπάθεια εκμάθησης των βασικών στοιχείων από τις εφαρμογές της ζωγραφικής, του Word και του Internet Explorer. Στο γραμματισμό της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης αναπτύχθηκαν έννοιες που αφορούν το περιβάλλον, τη χρήση ενέργειας, τη μόλυνση του περιβάλλοντος κ.α.

Λόγω των εργασιών που δίνονται στους μαθητές από τους διάφορους γραμματισμούς, προέκυψε η ανάγκη εξεύρεσης πληροφοριών για διάφορα θέματα και γραφής αυτών των εργασιών σε υπολογιστή. Παράλληλα έγινε και προσπάθεια εποπτικοποίησης της διδασκαλίας της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με τη χρήση πολυμέσων.

Έτσι η διδασκαλία των εννοιών της πληροφορικής στηρίχτηκε στην διδασκαλία της περιβαλλοντικής και αντίστροφα με την παρουσία 2 εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων ταυτόχρονα στο εργαστήριο της πληροφορικής. Αυτός ο τρόπος παρουσίασης ικανοποίησε τους εκπαιδευόμενους αφού διαπιστώθηκε καλύτερη εμπέδωση των παρεχόμενων γνώσεων σε συνεργασία με τον καθοδηγητικό και συμβουλευτικό ρόλο των διδασκόντων.

ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΙ ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ

Χάρη στην Πληροφορική, οι εκπαιδευόμενοι μπόρεσαν να συμβουλευτούν διάφορα CD-ROM περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, τα οποία τους ενθουσίασαν και τους ώθησαν για περαιτέρω συζήτηση και έρευνα.

Μερικά από τα CD-ROM που χρησιμοποιήθηκαν είναι :

- **SOS ΕΝΕΡΓΕΙΑ** – Αυτή η εφαρμογή περιέχει πληροφορίες για την ενέργεια, την ανάγκη εξοικονόμησης και τις συνέπειές της για το περιβάλλον.
- **Βιοαέριο** – Αυτή η εφαρμογή έχει στόχο να παρουσιάσει τις τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ενέργειας από βιοαέριο. Τα περιεχόμενά της είναι γενικές πληροφορίες που αφορούν τη δυνατότητα χρήσης του βιοαερίου στον Ελληνικό χώρο
- **Αιολική Ενέργεια** – Αυτή η εφαρμογή έχει στόχο να παρουσιάσει της τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ενέργειας από τον άνεμο. Περιέχει γενικές πληροφορίες για την Αιολική ενέργεια, περιγραφή χρήση και λειτουργία των ανεμογεννητριών κ.α.
- **Η ενέργεια και εμείς** – Αυτή η εφαρμογή περιέχει την διεπιστημονική προσέγγιση σύγχρονων περιβαλλοντικών ζητημάτων όπως το ζήτημα της ενέργειας, της χρήσης της , της σπατάλης, της εξοικονόμησης και την αναζήτησης εναλλακτικών λύσεων

Σε όλες τις παραπάνω εφαρμογές οι πληροφορίες παρουσιάζονται με τη μορφή κειμένου, εικόνας, ήχου, animation, video. Στους εκπαιδευόμενους παρουσιάστηκαν οι έννοιες των συνδέσμων, των κόμβων, των υπερκειμένων και της πλοήγησης και στη συνέχεια οι ίδιοι εξασκήθηκαν στις προαναφερόμενες εφαρμογές.

Καταβλήθηκε ιδιαίτερη προσπάθεια για να δουλέψουν οι εκπαιδευόμενοι σε ομάδες, και αφού εντόπισαν τα κυριότερα οικολογικά προβλήματα του πλανήτη, επικεντρώθηκαν στα

προβλήματα που ταλανίζουν το νομό τους, δεδομένου ότι οι εκπαιδευόμενοι του σχολείου προέρχονται από διάφορες περιοχές της Φωκίδας.

Ο Πληροφορικός Γραμματισμός βοήθησε τους εκπαιδευόμενους να ταξινομήσουν και να γράψουν σε επεξεργαστή κειμένου τα στοιχεία που συγκέντρωσαν έτσι ώστε να τα παρουσιάσουν ορθογραφημένα με παράλληλη χρήση του ηλεκτρονικού λεξικού.

ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΙ ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Στα πλαίσια της περιβαλλοντικού γραμματισμού έγιναν διαθεματικές διδασκαλίες που είχαν σκοπό τη χρήση του διαδικτύου, που ανοίγει νέους ορίζοντες σε κάθε ενδιαφερόμενο για γρήγορη και άμεση πληροφόρηση σε οτιδήποτε τον αφορά.

- Χάρη στο Internet οι εκπαιδευόμενοι μπόρεσαν να ενημερωθούν για τον ΟΗΕ, τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ Κόφι Αννάν, και τις αποφάσεις που λαμβάνονται για το περιβάλλον και το μέλλον του κόσμου (<http://www.un.org>)
- Επιπλέον πληροφορίες οικολογικού ενδιαφέροντος, μέσω δικτύων γενικής πληροφόρησης, όπως αυτό του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (<http://eea.eu.int>)
- Επίσης επισκέφθηκαν αρκετές οικολογικές οργανώσεις που διαθέτουν ιστοσελίδες στο διαδίκτυο όπως :
 - ο Το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση: www.wwf.gr
 - ο Η Greenpeace : www.greenpeace.gr
 - ο Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία www.ornithologiki.gr
 - ο Ο Αρκτούρος www.arcturos.gr
 - ο Ομάδα περιβαλλοντικών οργανώσεων σε νησιά του Αιγαίου www.aigai-net.gr

Στους εκπαιδευόμενους προτάθηκαν αρκετές ιστοσελίδες με περιβαλλοντικό ή οικολογικό ενδιαφέρον. Λόγω του χαμηλού επιπέδου τους στα αγγλικά εστιάστηκαν κυρίως στην πλοήγηση ιστοσελίδων στα ελληνικά. Επίσης δυσκολεύτηκαν σε ιστολίδες με «πυκνό» περιεχόμενο και πολλούς συνδέσμους ενώ στάθηκαν σε αυτές με απλή δομή και πολλές εικόνες.

Αξιοποιώντας λοιπόν τις νέες τεχνολογίες και την Πληροφορική, η διδασκαλία άλλων μαθημάτων παίρνει νέα πνοή και η διδακτική πράξη ανανεώνεται εσαεί αποφεύγοντας το τέλμα της ρουτίνας και της στερείας απαρίθμησης γνώσεων εκ μέρους του εκπαιδευτή.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η εκπαίδευση των ενηλίκων σε τεχνολογικά θέματα αποδείχτηκε τελικά μια δύσκολη υπόθεση. Με την πρώτη επαφή διαπιστώθηκε μια προκατάληψη και ένας φόβος απέναντι στις νέες τεχνολογίες σε αντίθεση με την υψηλή απήχηση των νέων τεχνολογιών στα παιδιά. Έρευνες έχουν δείξει ότι τα παιδιά απολαμβάνουν πάρα πολύ τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και μαθαίνουν σχετικά εύκολα όμως οι ενήλικες δεν ανήκουν σ' αυτή την κατηγορία.

Στο σχολείο μας μετά από 3 περίπου μήνες χρήση υπολογιστών παραμερίστηκε η προκατάληψη από τους ενήλικες απέναντι στις νέες τεχνολογίες έμεινε όμως ο φόβος και η ανασφάλεια του αποτελέσματος αφού διαπίστωσαν ότι δεν μπορούν να απομνημονεύσουν έννοιες, λειτουργίες, παραστάσεις. Με την συνεχή αξιολόγηση της διδασκαλίας και του αποτελέσματος διαπιστώσαμε ότι για τους ενήλικες οι ρυθμοί μάθησης είναι πολύ αργοί και ανάλογοι με το πνευματικό επίπεδό τους. Οι ενήλικες δυσκολεύονται να λειτουργήσουν σε ομάδες και όταν το καταφέρνουν δρουν ανταγωνιστικά.

Ο ρόλος του εκπαιδευτή είναι ιδιαίτερα σημαντικός αφού πρέπει να θέσει στόχους, να οργανώσει τη μαθησιακή διαδικασία και να ωθήσει τον εκπαιδευόμενο στην προσωπική του ανάπτυξη και αξιοποίηση των ικανοτήτων και των ενδιαφερόντων του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Courau S. (2000) Τα βασικά εργαλεία του εκπαιδευτή ενηλίκων, Αθήνα, εκδ. Μεταίχμιο
2. Jaques D. (2000) Μάθηση σε ομάδες, Αθήνα, εκδ. Μεταίχμιο
3. Rogers A. (1998) Η εκπαίδευση Ενηλίκων, Αθήνα, εκδ. Μεταίχμιο
4. Δαγδιλέλης Β., Δρόσος Γ. (2003) Η ρευστότητα του πληροφορικού γραμματισμού και οι διδακτικές της επιπτώσεις: το παράδειγμα της ασφαλούς πλοήγησης στο διαδίκτυο, 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, 283-297, Ιούνιος, Αθήνα
5. Διαμαντάκη Κ., Ντάβου Μ., Πανούσης Γ. (2001) Νέες τεχνολογίες και παλιοί φόβοι στο σχολικό σύστημα, Αθήνα, εκδ. Παπαζήση
6. ΙΔΕΚΕ (2003) Προδιαγραφές σπουδών για τα σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, Αθήνα, εκδ. Γ.Γ.Ε.Ε.
7. Ιδρυμα Μελετών Λαμπράκη (2001) Νέες τεχνολογίες της πληροφορίας στη σχολική εκπαίδευση : Η Ευρωπαϊκή και η διεθνής πραγματικότητα, Σειρά: Παρατηρητήριο της Εκπαίδευσης, Αθήνα, 2001
8. Λουκοπούλου Π., Μαντζάνας Κ, Τουρκομένη Σ. (2003) Γνωριμία με την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα από το Internet, 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, 167-174, Ιούνιος 2003, Αθήνα